

בּוֹלְשָׁס-סַאֲרִינְמַשְׂעֵר אֶפְמָאָד

**פְּרָאַיְשָׁהֶט פָּוֹן אַנְּאַפְּמָאָל נִישְׁתָּאָן צְוָגְּרִיְּפָעָן הָאָט דָּעָר פּוֹלִישָׂעָר
אַמְּבָאַסְאָדָאָר אַיְבָּעָרְגָּעָכָּפָּוּן דָּעָם סָאוּוּעַתְּיִשְׁעָן אַיְסָעָרָן-קָאָמִי סָאָדִיאָט**

**עקסקורסיז פון אטעריקאנער
חסידים אין וווארשא**
וועארט א. 24 (יינ"א טפֿלער גראָפֿיס) פון
אטעריקאנער חסידים אין וווארשא אַנְעַקְסְּטוּרִיטִיעַ פון
אטעריקאנער חסידים. די חסידים עקסקורסיז קומט
אייבער מאָרגּוּן פון גדיגִינְפּֿט.

הយנט-גרויס רג'ירונט בע-
רטונג וועגן ארבייטסלאזקייט
ו א ר ש. 24 (טעלעפאניש). אין נאמען
קארוטסאנדענט) אויף דפר בעכטינגר זיצונג פון
מיניטאערן-רטונג אויז פגעטלונג געווארען די פרא-
ו א ר ש. 24 (טעלעפאניש). פון מאנגן. גע וועגן ארכיטקטלאזע אויף א היינטינגר ספצע-
בענדע קוועלען אויז מען מוזיע, או אלע קלאנגען ציפר בערטונג.
וועגן מאנאפליירען טי און קאוץ. זונען צו דפר היינטינגר בערטונג זונען איינגע-
פאשע. די רפיגראטונג פערגעחמת זיך בכל נישט לאערנט געווארען 100 פערואן. פארשטעהר פון
פערשידענע קרייזען, זיך זעלען זיך פראיסקס.
זיך זיך אונדערת זונען זיך צהרבאו זונען.

**א הערצלייבען
פאחרט-געזולד**
וועיגש איך מיין געעהרטער געוועזענער
שפין
פרוי טשייפט שטערן
זו איהר אבעאחרען קיין ברעטלוי און
וועיגש איהר מין טיסטטען הערצען אַ
געונד און גאניקילד צורייקימען.
וואפטעשע הערשמאן

מעבָעַל =
פאבריך פון
L. Salomonowicz
Łódź, Piłsudskiego 66,
tel. 134-25
עכפּזֶהָלֶט זִינְעַ בעקאנטּוּפּ
לֹהֲסּוּם-מעבָעַל
איין גראָיסְפּון אוֹיזְפּוֹתָהּ
בִּיעַסְטָע לְגַסְטָאָנוֹפּן
פִּין פֵּרֶשׂ. עַדְעַל הַאָלֶץ.
בְּעַמְּרַפְּנָגָן:
קָוָן 1-טָפּוּן אוֹינְגָסְטּה. ח. 2
זַעֲנָעַן דִּי פְּרִיזְיוּן בְּעִידִי.
טַעַדְרָאַדְזִירְדָּשׁ

DR. KNICHOWIECKI
Choroby dzieci
61 SIENKIEWICZA 61
tel. 110-20
POWRÓCIĘ.

Dr. B. Robinson

Dr. Med.
M.Wajnberg
כפוצ'יג אַרְצָת פָּגָר גִּזְוּעָן. קְרָאנְקָה יִשְׁעָן
צְרוּלָנְגָלְעָדָה.
(פָּאַנְסָקָא) 25
טַלְיָה 172-20
נוֹהָמֶט אָן 560 5 בֵּין 7 נַעֲמִיטָבָג.

א פערז אמלרנג

בעשאנטמאכונג.
זונטאגן, ד. 23/8. אווי פַּאֲרְגָּעֵסְמֶעָן
און 18 אונזוענדע בערטער, וועלכע ארכיטיטונג
אויס חיזיר-האָהָאָה, אויף וועכלער ס'איו בעשלאָסְעָן
געוווארען לִוִּיט אַנְעָמָנְשָׁלְבָּעָר אַפְּשָׁטִימָנוֹג זיך אָן
עַזְלִיטָן אַיְן סַפְּגִּילִיטִיטִישָׁן האַנְדּוּרְקָעָר. פַּעֲרָבָּאנְד
וואָזְלִיטְשְׁוּנְסָקָא 19) אַלְסְּ סַפְּצִיעַ.

הענער או פינשמעקער
"Prazdroj Pilzneński"
ארנולדנו גראן דאס ערכט = פילזנער ביר URQUELL B.B.
לודז' עמאפֿעַלט אָרִיגִינְעֶל
OTTO WIHAN KILINSKIEGO 121
פֿערטְּרַעֲטְּוָנְג
אָנוֹ לְאַנְצָר
TELEFON 180-33.

Staromiejski Bank Ludowy

**Z prawami gimnazjów państwowych
GIMNAZJUM ŻEŃSKIE
Eug. Jaszuńska-Zeligmanowej**

Południowa 18, tel. 168-82.

אינשריביגנעם פודר ני-איינטראכטערנעם שילערינס אין אַלע קליפסען געמאָט אָן דער
סעקראטג'ראִיאָט יעדען טאג פון 12-10 און פון 7-5 אָווענד.
בײַם גימנaziום אָ פֿאָרשוּי "קִינְדְּדָעָר-חַיִּים" פֿאָר קִינְדְּדָעָר פון 4 יָאָחר אָן.
Dyrektorka E. Jaszuńska-Zeligmanowa. 4564

בית ספר ר' רבנית

עברי ור' רבנית

41 צענעלני אנא 41

(פריהער 75) טעל. 13-134

די ליטונג פון דער שולע מפֿלְדַּסְטָן, או איינשטיינבוועגן
אין גַּעַל קַאַסְעָן, ווי אַזְיךְ אַין דער מַרְעַבְעַל-שַׁנְגַּע אַין אָו וּזְעַמְקָע
רַעֲנָן אַגְּנוּנוּמָן אַין דער קַאנְצֶפְּלַאַרְיָע פָּון דער שְׂוִילְעַז יַעֲדָעַן טַאג
פָּון 9-2 בִּיאַטָּג אַין קָדוֹן 4-6 נַאֲכְמִיסְטָאג.

לען רעלען ערנערל פאלודניאוואר 29

אונטערן פארויזן פון ה', איטשע מאיר פאָקְפַּלְצַ אַיִן פֿאָרְגְּעָקְמוּן
 אַגְּנוּפְּרָעָנֵץ מִיט דָּעַר בְּצִבְּיָוֹגֶג פִּין פֿאָלְגְּוָעָדְבַּע פֿערְזָאָגָעָן מִצְּרַד דִּי פֿערְזָאָלְטָוָנָג
 זַוְּן בעקָעָר-עַצְּעָן: דָּעַר סְפָּרוֹשִׁי בְּנֵיַן שְׂכָלָאָזֶן, ווּיְצִעָּדְתָּאָרְשִׁי שְׁלָמָה לִיבָּ
 קָאָטָעָנְבָּרְגַּן אָפָּן קָעְרוֹאָלְטָוָנָגָס-מִיטְגָּלִידַ אִיטְשָׁע וּזְקָנָהָרָה. מִזְדָּה אַפְּאוֹצִיעַ
 י' ה': משה פֿאָזְגָּאָנְסִקיַּן, מאיר גְּאַלְבָּדְבָּרְגַּן אָוּן אַנְשָׁעַל קָאַרְוָעָשָׁע.
 נַאֲך אַלְגָּנוּפְּרָעָךְ דִּיסְקוֹטִיךְ אַיִן פֿעָסְטָנוּעַשְׁטָעַלְסַ גַּזְוָאָרְפַּן, אָז דִּי גַּזְנָגָא
 אַלְלָעָמִיק, ווּאָס אַיִן צִי יְעַנְעַר צִיְּתָקָרְגְּעָקְמָעָן אַיִן דָּעַר פֿרְעָס אַיִן גַּעֲוָעָן
 מִיטְפָּרְשָׁעָנְדָנִישׁ, וּעְלָכְפָּס אַיִן אַקְצָעְפְּטָרִיטַ וּזְוָאָרְפַּן פִּין בְּיִידָע צְדָרִים,
 עַרְמִיטַ אַיִן דָּעַר סְכָנוֹ יְקָוְוִידָרִיט. עַט פֿאָגְּזַן, אַונְטָעָרְפִּטְעָן:
 בְּנֵיַן שְׁמַלְאָאָזֶן. סְפָּאָרְשִׁי, יְצָחָם מַאֲיר פֿאָקְלוֹאָ
 אִיטְשָׁע וּוּילְנָהָרָה, מַ פֿאָזְגָּאָנְסִקיַּן, מַאֲיר נַאֲלָדָ-
 בָּעָרְגָּן. ש. ל. רָאַתְעַנְבָּרְגַּן, אַנְשָׁעַל קָאַזְשָׁעַזְיַן.
 בְּעַמְּ: דִּי פֿערְזָאָלְטָוָנָגָן פִּין יְדִישָׁעָן בעקָעָר-עַצְּעָן וּפְסַט אַלְעָ בעקָעָר-
 יְסִטְעָר אַזְּפַ אַפְּשָׁרְזָאָמְלְזָבָגַן אַיִן לְאַקָּאָפַן יְוָדָן. בעקָעָר-עַצְּעָן
 יְזִיף וּסְפָּאָדְגִּיאָס 57, חַיּוֹנִית, דִּינְסְטָמָן, 7 אַזְיָנָעָר אַוּוֹנָדָן.

אלתר איזונישלאם

בעטטען מיר די משפחה, פֿרײַנְד און חֶבְרִים צו קומען הײַ נְטָה
ד. 25-טָפּוּן ד. ח. (ו"ב אל"ז) 12 א זיינער סָפָרְמִיטָאָן צו דער
פֿרָטָן אָז: הַנְּדָעָר
הַזְּפָרָה
צָו דָעַר 6-טָעַד יַאֲהָרְבִּיטָס פֿוּ מִיּוֹ לִיבְעַדְוּ מָאוּ, אָונְזָעָר
שִׁינְיָרְעָן פָּאַטָּעָר

ה ז פ ר ה .
מייטוואר, דעם 26-טינן ד. ח. 10 א זוויגער פֿרִיה קִמְטָה
אַזְעֵיכְרָן בַּיִת הַחַיִם אַהֲבָרָה אָנוּ דִּי עַנְתָּהַלְוָן גָּזֶן דַּעַר
מצבחה פַּי אַגְּנוּעָר אַיְנְפָעָגָלְפִּיכְעָבָר מִזְעָמָר
גַּעַז חַיְה מְלִים אַשְׁתָּה דִּי יַצְחָק רַזְבִּינְשְׁטַיְוֹן
נוּ וּוּפְלַכְפָּר אַלְעָגָעָר קְרוּבִּים. פְּרִינְד אָוֹן בעקְנְגְטָעָן וּוּפְרָעָן גַּעַב עַסְפָּעָן
גַּעַב קִמְעָן. **דִּי פָּאָמִילְפִּיעָן.**

סטע מפלען אל ערד ארט זו ביליגע פרײַזען ווערן אויסגעפֿירט אין די דורךרי פֿאַלְוִוָּןָאוֹרָא 17

Dr. Gibianski

צ'וּרְלִיק גֶּעֲלָהָרֶט

שָׁבָעִיָּל - אַרְצָת מָן לְגַנְגָּעָן. אֵין האָרֶץ קָרָאנְקָהִיטָּפָן
פֿוֹשְׁטוּבָּהָאָנוֹשָׂר 24, מַנְצָחָה 133-81

**קוראטאר ליום פון די
ביה-יעקב-שולען — אין לאדו —
דאס קוראטהוים פון די בית יעקב-שולען אין לאדו מאכט
בעקאנט, או פון ניעין לערן-יאהאר אין ווערטט געטפענט אינס שול-
זקאל (ש רודמייסק א 32) טפ. 170-28**

א הצעיר עורך=אנשטיינט

עם ווערטו — **האנדרלט-קורס**
איך געפענטן מיט א גולדשטייניג לעון-פראגרטэм פון א האנדעלט-שול, וואס
וועט צוונגעעהמען אלע לימודים פון דער האנדעלט-וויסענשאפט.
גלאייכערטיג זונגען מיר מזידע, או אין דער פרגבעל-שול
און אין דער פָּרְמִיטָבָּגָּן, און נאכמיטאג-שולען און איךיך אויך די
אווענד-קערסען, זונגעאנך פָּרְרַבְּלִיבָּפָּן אֶפְּגַּרְנִיצְּטָעָט צָהָלְבָּצָעָר.
די איינשריריבונגען האבען זיך אונגעחויבען און קומען סָפָּר
יעדען פָּגָן פָּון 10 בְּיֹו 2 נאכמיטאג און פָּון 5 בְּיֹו 7 אווענד,
אין דער שול קאנצעילאריע
"בית יעלב" אוי די אינצעיג רעליגוועזע מיזעל-שלען,
וואס שטפהאט אונטער דער השונה פון "אנגודת ישראל".
דאם קראסאדים פָּון די בית-יעלב-זעלען אין לאדן.

GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE

I. KACENELSON

(z prawami gimnazjów państwowych)
Śródmiejska 5, tel. 151-79
 אַגְּמַלְדוֹנְגָּפָן טִוֵּן נַיִע שִׁילָּעָר גַּעֲמַט אָן דִּי קַאנְצֶלְגָּרְיעַ סָאנְטָפְּגָּלִין
 טִוֵּן 11 בֵּי 2 אָן פָּוּן 5 בֵּי 7 נַאֲכְמִיסָּאָגּ.
 קְיוֹן מִיתְוֹאָךְ דַּעַם 26-טָעָה, וּוּפְרַט דָּאָס גִּימְנָזְיוֹם אַיבְּעָרְגָּעָטְרָאָגָּעָן
 אַיִן דָּעַר נַיִעַר גַּעֲבִידָה.
 וְאַוְנוֹ אַדּוֹת אָ 43
 בָּן בָּרוּנְהַצְּרִיךְ

ירען אלפא בלאיין

**ר שודערער קרייזאיז ענבלאָד
אוֹז די שטעלונג פּוֹז די פֿראָפּ. פֿעראיינען**

אָכְפֵּר דַּי אָגָנָטָה אַנְדָּלְגָּנָגָן קָנוּ דַּי פָּאָרָה
סִינְעָן קִימָצָן ווַיְיָתָעֶר פָּאָר. בַּלְּדוֹזָין הָאָט אַיְבָעָרָה-
וְעֲרִיסָעָן זַיִן קוּרְצָעָץ אַיִן פְּרָאנְגְּזָוִישָׁן קוּרְאָרָט
אוֹן עָרָגְבָּיְתָן זַיִן אַיִצָּט אַיִן לְאַבְּדָאָן, דַּעַטְגָּלְיִיכְּעָן
הָאָט אַיְבָעָרְגָּרִיסָעָן זַיִן הַצְּקָאִים-רוּיזָעָד עַדְרָ-
אַלְטָעָרָה אַאֲרָדְגָּינָג (עדַה האָט די טָעַב חַתְגָּה
גַּזְהָאָט מִיטָּה זַיִן יְגָנָגָעָר סְעַקְרָפְטָקְקָעָ) דַּי לִיְבָעָרָה-
לְבָעָאָפְּאַזְזָעָץ פְּאַדְעָרָט קוּדָם כְּזָה זַיִן אַפְּזָאָגָעָן פָּזָן
דַּעַם פְּרָאַעַטְיָרְטָעָן צָאָל טָאָרָף, דַּי קָאָנְסָעְרוֹזָתָהָיִ-
וּוֹעַג פְּעַלְאָגָנָגָן, אָז דַּי רַעֲגִירָגָג זַעַל גִּישָׁתָהָעָ-
רָעָעָן דַּי שְׂמִיעָרָעָן. נִישָׁת קְפָעָנְדָיִגְגָּדָרְוִית, ווֹאָסָ-
דִּי לְהָגָעָן הָאָט זַיִן זְחָרָה פְּעַרְשָׁאָרָפָט, גַּלְוִיבָט מַעַן
דָּאָה, אָז עַס ווּעַט קוּמָעָן צָה אַפְּעַרְשָׁטָעְנְדִיְגָּגָגָן
קָנוּ דַּי דָּרָיִי פְּאַרְטִיְיָהָן.

זון און זון, או אין פארץ-מענטש זונגען פון
 דלאַפְּטָאַטָּעָן פון דער לייבאָר-פֿאָרטִי 110
 צוֹיִיטִיגֶן פֿאָרטָהָעָרָר פָּזָן די פֿערְאַינְגָן. אַחֲנָ
 זונגען פָּזָן די פֿיר מִילְיאָן מִיטְגְּלִידָעָר פָּזָן
 לייבאָר-פֿאָרטִי כּוּמָעַט פֿלְעָט מִיטְגְּלִידָעָר פָּזָן די
 פֿערְאַינְגָן אַזְן זַיִן פֿאָלְגָּעָן גְּפּוֹנִי די דִּירָעָקָ
 זון קָן זַיְעָרָעָ לִיְּטָבָּנְגָּן.
 בִּיאַיְּזָלְכָּעָ בעַדְיְּגָנְגָּעָן וּפָרָעָן גַּאטְרִילִיךְ
 עַדְרָה די אַונְטוֹרָהָעָזְדִּילְגָּעָן מֵטָן די אַזְדְּכָרָעָ
 יְעַזָּן, בְּפָרָט נָאָךְ וּוְיִלְּאָמָר בִּיאַזְמָמָנָגָן פָּזָן
 דְּרָאָמָּה. פֿערְאַינְגָן קָן אַלְיְזָרְבָּעָן אַלְעַרְשָׁטָעַזְגָּוָגָן קָן
 אַגְּבָּנָלְדָּן מִיטָּן די לִיבְעָרְלָעָן אַזְן קָאנְגָּסְרוֹוָאָ
 בְּרַעְגָּעָן אַזְן שְׁפָאָלְטָגָן אַזְן רַעַנְגָּרָגָן
 אַזְן דָּעָרָר לייבאָר-פֿאָרטִי. מעַן רַדְלַט שָׁוִין
 ? דָּעָר דִּימְיסִיעָן קָן אַיְוִיגָּעָן מִינְיְנְטָאָרָעָן אַזְן
 טְמָאָר פָּזָן דָּעָם אַיְזָעְגָּעָם פֿינְגָּנִץ-מִינְיְנְטָאָרָעָר
 ?

מיר האבען שווין געשריבען וועגען דער
שוערעד לאגע אין וועלכער עס בעפינט זיך די
אַרְבִּיטֶרְ-דָּעֵנְרִיךְ אַין פָּנְגָּאנְדֶּר אַין וּפְנָּעָן דָּעַם,
אַין עַט הַאֲלֹת בַּי גַּזְבִּילְדָּעַט וּפְרָעָן קָאָלִיכִּיעַ.
דָּעַם דָּעַר דָּעַרְנִיךְוֹגְג פָּזֶן אַלְעַט דָּרִי עַגְלִישׁ אַרְטִיםְיָעַן. די
לְאַגְּעַן סָוִן מַקְדָּבָּאַלְרָט קָאָבִינְעַט אַיִן בְּעַדְיִיטָעַנְד
טִיוּוֹן מְפַרְשָׁוּרֶט גַּנוֹוָאַרְעַן אַדְאָק דָּפָם, וּאָס די פְּרוֹאָס.
קְעַדְרָאַיְינְעַן פְּרָטְעַטְטִירְעַן קָאָטְפָּגְנָאַרְטָש גַּפְגָּעַן די אַגְּנָן
גַּעַמְעַרְקָטְט בְּעַדְרָעַנְגְּוֹנְגָן פָּזֶן דִּי בְּעַרְזִיכְעַרְנוֹגָעַן פָּאָר
אַרְבִּיטֶלְלָאָזֶן. קִיְּן פָּאַמְלָעַן עַנְטָקָעַר האַבָּעַן די
בְּעַדְרָאַיְינְעַן וְאַךְ נִישְׁטָה וְגַעֲבָעַן, נָאָר זַי האַבָּעַן
מִתְּנֻעַטְמִילְתָּה. אַז די פְּרָאָגָע וּוּטָה בְּלָהָאנְדְפָּלָט וּעַן.
טִיוּוֹן אַיְמָן צְוָאַמְנָעָהָהָה פָּזֶן די פְּרָאָגָם. פְּרָאַיְינְעַן
וּוֹזָאָם וּוּטָם פְּרָקִיםְעַן אַין צְוָויִי וּוֹאָבָעַן אַרְחוֹם. פְּרָאָם
וּוְעַגְּלָהָם פְּרָשְׁבָּעָהָן, וּאָס עַט בעַדְיִיטָס די אַפְּחָזְזִיעַן פָּזֶן
סְנָאָרְדָּהָם פְּרָאָגָם. סְפָּרָאַיְינְעַן אַין פָּנְגָּאנְדֶּר, דָּאָרָף מַעַן

וְאַתָּה אֹיֵב
פֶּן אֲנִיאָלוּ עַל טַלְיכָנוּ
יְרִישָׁוּ הַאֲנָגָרָעָם

“מיין פאטער איז, גאנט זיין דענק, געשטארבען”

מערכות יזם ורשות אקלומנט פוא אַיְדִישׁען דארה איי רוסלאנד

וועכלכע וועט זיין גורייט אַפְצָשֶׁלְאָגָעָן די אַגְמָנָסֶלְעָן
פִּין אַזְוֹלָכֶב אַינְפּוֹלְבָּע אָזָן אַינְטַעַרְגַּזְצִיָּגַלְלָאָז
שְׂנוֹאִים, ווי עס איז לְעוֹזִימִין.

יזקְעַלְמָגָנָאָוִיטִישׁ הַאֲלָטָם מִיטָּלְפּוֹוִיטִיבָּעָן,
וּוְיִלְעַדְתָּ עַדְהַאֲטָם גַּעַשְׁפָּעָן אֵם מִיסְתְּאַרְהַאֲפָטָעָן וּוְירָטָן.
שְׁפָטָט. גַּעַנְעַן קַאַלְמָגָנָאָוִיטִישׁן אַין שְׂעֻוִיטִינְגְּעָן
טְרָעַט אַרְזִיסָּמִיוֹעָלָעָמָעָר. כָּרְ וּוְיִזְמָן אָזָן
אַזְוֹלָכֶב ווי לְעוֹזִיטִין הַאֲפָעָן ויך אַגְנָעַפְרָעָסָעָן מִיטָּ
בְּעַבְרָאַטְעַנְעַן גַּעַנְעַלְעָר אַין דָּאַרְ צִימִת. ווען דער
דָּאַרְבִּישָׂעָר פְּרָאַלְעַטְעַדְיִיטָט הַאֲטָם זיך גַּעַוְאַגְּנָרָטָם
אוֹיְךְ פְּלָעָרְגָּנְטָעָן מִיטָּלְעָר וּזְיִטְעָר פְּתָחָן אַין
הַעֲנָדר.

דאס זעלבע איז בונגע דעם ליגען איז
אַזְמָג נוּנְצָבָעַן אֶת הַלְוָה אֶת פַּרְדָּס מִצְחָה אָזְנָ
אַזְבָּד דָּרְכָּאָר בְּעַקְוֹמָעַן 3 פַּרְדָּס וּוַיְצָעַן,
סְמִינֵן אַיְזָנִיכָּע שְׁלָד בְּשַׁטְעָתָם אַיְן דָעַם,
סְמִינֵן פְּאַטְעָר אַיְן טַקְעַן וּוֹעֲעַן אֶת פְּאַטְעָר
בְּאַס אָזְנָ אֶת פְּרַבְּיַסְפָּנָר אַנְהָעַנְגָּעַר פַּוְן דָעַם
וְרַזְוּשִׁים. אַפְּנָע עַד אַיְן דָאָךְ, גַּטְטָ זַיְיָ
בְּעַשְׂטַמְרָבָעַן אָזְנָ חַיּוֹת האָט עַר גַּאַר וִיךְ
דְּגַלְלָאָזְמָן מִתְהָר וּוְאַיךְ הָאָב אַיְן קָאָפְּ
חוֹזֵי וּוְדָס אַיְן סְמִינֵן אַיְזָנִיכָּע שְׁלָד אָזְנָ אַיְן
בְּבִין אַיךְ דָאָךְ כַּסְפָּה בְּסֻפְרָ נִישָׁת שְׁוֹלְדִיגָּ, וּוְיִלְלָ
הָאָב דָאָךְ נִישָׁת דּוֹקָא גַּזְוֹאָלָא גַּעֲבּוּרָעָן

די באנשטיינשטיין ציטטונג "מאָדָאַיג
גּוֹאָרְדִּיג" דערעננט אַ מעָרְקוֹוַידְרִיגֶּן דָּקְומָעָנֶט: אַיךְ דָּסֶם אֵין אַ פְּרָאַטָּקָאָפֶן אֲזַנְּצָרָאָלְגָּוֹגֶן, וּוְאָס אַיךְ דָּסֶם אֵין אַ פְּרָאַטָּקָאָפֶן אֲזַנְּצָרָאָלְגָּוֹגֶן. עַט האָט
זַיְד גַּעהַנְׂכָו עַלְּט וּזְעַפְּנָן אֵין יָדִישָׁן פּוֹיעַר, וּוְעַל-
בְּצֻעָּה מִעְן האָט בעשְׁלָדִינָן, אוֹ עַד אַיזְן אַ קְּנוֹפָּקֶן,
אַ וּרְיכַּעַר פּוֹיעַר אָזְן מִעְן דָּאָרָךְ אֵיהם דָעַרְבָּעָר
רָאַסְקָוָלָטָמְשָׁעוּוּ. » ד. ה. צִוְּגָהָמָעָן בַּיִּהְמָם
דָּסֶם אַיבִּיגְעָגָפֶן פְּרָעָמָעָן.
דָּרָר בְּצִוְּדִיגְעָטָה, הַירְשָׁ לְעַווִּיתָן, האָט
אַזְנָן אַ פְּגַנְגַּעַבָּעָן פְּאַלְגַּעַנְדָּעָן רְקַלְפְּרָזָן:
אַיךְ וְאַזְוֹי וְוְ דִי אַגְּזָן מִינְעָז פְּעַרְזָאָלְגָּוֹגֶן פָּנוֹן

געווען ממש אַפְּעָדָרְעָכָען, צו קומען אַיִּינָה
ממית אַלְזָוָנָג, צו וועלכענס פַּעֲדוֹרְקָלְכָנוּבָּג
בישט דֵּי אַבְּוִיכָּטָה תִּיכְּרָ צַו מְרוּצָעָן.
דָּאַסְּצָלְבָּי צְוֵוִי סְבוֹתָה: עַלְשְׁטָעָבָס, דָּרְפִּיאָר,
אַיִּינָה לְאַגָּע, אַיִּינָה וּעְלְכָעֶר עַס גַּעֲפִינְצָן זַרְךָ
מַחְדִּיחָאַירְאָפְּאַיְוָעָן — (אַנְׂוָן זַי אַיִּינָה מַעַן דָּאַךְ קָוָן
כָּל אַוְיסְטָעָן מִיטָּעָם יְוִידְשָׁעָן קָאָגְנָעָעָס), — טַ
מְעַן זַי בִּישְׁטָשְׁפִּיעָן מִיטָּפָלְשָׁע אַוְן אַוְמְבָעָן
דָּאַסְּצָלְבָּי הַאַפְּגָנָעָן אַוְן פְּלָאָנָעָן, אַוְן צְוַוְּיָתָעָן —
וּוֹעֵן זַי נַאֲךָ פְּלִי פַּעֲדָנָטוֹאַרְטְּלָכָעָר — וּוֹעֵן זַי
אַיִּינָה זַל אַזְּרָיךְ אַיִּצְתָּ וּבִישְׁטָשְׁדָעָלְזִירָתָה וּעְ
בִּישְׁטָשְׁתָּ גַּעֲקָוּט אַזְּרָיךְ אַלְעָלָעָן אַבְּצָהָעָעָן עַנְיָשָׁעָן
בְּשָׁחוֹת — וּוֹאַלְטָן דָּאַס גָּוָרָם גַּעֲוָעָן צַו אַיִּינָה
אַמְּעָהָהָ קָעְדָּרְגָּעָן זַי פָּוָן דָּעָר לְאַגָּע בֵּי דָעָר
זִישָׁעָן בְּעַפְּעַלְקָרְבָּגָן.

אָמַגְעָפָהָר דָּסֶעֶלְבָּעַ וְאַיִתּ בָּנְ-צִי
מַן : מֵיד וּוַיִּשְׁעַן אַלְפַּ, וְוַסְמַע אַיִתּ בָּנְ-צִי
דָּעַר בִּירְגָּעַר לְפָוִיטִין אַיִתּ יָהָר 1921,
זְעַנְעַן גַּעֲלַנְעַן מִיתּ פְּרוֹזִיגְעַשְׁרֶקְטָעַ זְעַנְעַן
הַזְּגָדָר אַיִתּ הַבָּעַן מִיתּ הַאַט גַּעֲקָוּת
בְּעַלְפָר רִיאַן אַיִתּ מַפְחָה, וְוַלְכָעַ פָּמַה
גַּעֲמָעַן דִּי פְּמָעַרְקָגָעַר בְּרוֹזְגָוָעַ גַּעֲמָעַן
פְּרָאַרְ.

צִים סֻחְף אַיִז בְּעַשְׁלָאַסְעַן גַּעֲוָאַרְעַן :

רַזְקָעַן דִּי קָאנְדִּירְאַטְזָרְזָן בְּרוֹגָעַר לְעוֹווִיָּה
קָזְלָקָ, גַּעֲלַכָּן מַעַן דָּעַרְ לְקִינְזְרִירְעַן זְלָל
גַּעֲמִינְעַר לִיגְעַן.

וְעַרְעַן אַלְקָז וְהַן פָּוֹן אַקְלָקָ אַיִן פָּוֹן אַלְטָרָאַ
רְעוֹשִׁמְיָנִק, דָּעַרְבָּעַר בְּעַט אַלְקָז דָּבָם אַזְמְגָעַרְכָּטָעַ
בְּעַמְלָגָה וְזְעַנְעַן לְקִינְזְרִירְעַן מִידּ אַלְסָ קָלָאַס צִי
קָפְּסִירְעַן אַיִן אַרְיִינְגְּנָהָמָן מִידּ אַיִן קָלְעַקְמָיוּ
אַרְיִינְגְּנָהָמָן אַיִן דָּצָר וְאַיִן אַפְּשָׁאַטְעַן דָּעַם
אַזְגְּלִיָּן מִיתּ אַלְעָ פְּזִיעָרִים.
בְּעַשְׁלָס וְעַנְעַן לְקִינְזְרִירְעַן מִידּ אַלְסָ קָלָאַס, וְזַיִלְלָ
דִּי וּכְלִילָה, אַז אַיִק הַזְּבָמִיתּ פְּרִיבָאַר, לְעַבְנַן גַּדְיָנַט
נְקִיאָהָי דָּעַם צְוִיְּיָעַן אַיִן אַיִק הַזְּבָמִיתּ צְזָעַנוּמָן
סְפָצְקִי הַזְּבָמִיתּ אַיִן זְיַן וְרַעַע אַגְּכָעַוְיזָעַן, אַז לְפָווּיָה
דָּאַם גַּעַלְ, וְוַסְמַע אַיִטּ הַאַט גַּעֲדָרְתָּן גַּעֲפָעַן דִּי
סְפָצְקִי הַזְּבָמִיתּ זְיַרְקָרְבָּט אַז גַּוְיִיסְעַמָּס דָּעַמְגָגְעַעָ.

יִסְטִישׁ-מַאֲדָדֶעֶץ אֵיז וּרְעַלְטַ-קְרִיגָה

שווידערליךער פאקט פוי רעדשייסע אומישולציגע זעלגעער

לען אין א שערקיליכען הוועט. צווערטט האט גווארקט לאזען אויסישטען אלע זעלנער פון גופולק. אבער דער פֿוּקָאַזְוּנִיק האט מיטש איזיף יהצען זיך בּי איהם אַפְּנַעֲבָעַטָּען דאס נישטן. און דען האט זיך אַגְּנַעַהְיִבְּעָן אַשְׁרַקְיֵין. דער געכעראָזֶה האט געפְּאַדְעָטָם, אָז מַיִּישָׁ. 75 זעלנער זאלען אַיבְּרַגְעַזְעַבְּעָן ווערטען עַלְלַדְ-גַּעֲרִיכְתֶּה. דען אַיְּשָׁרְמָכִים גַּעֲוָרִיעָן, אֹוֹף 25. עַנְדְּלִיךְ האט מַעַן זִיךְ אַפְּגָנָ-אֹוֹף זַקְעָן זעלנער: זַי זַרְעָטָן אַוְמְקִימָטָן זַי זַינְדָּרְטָן גַּעֲנַעַן פּוֹלָק. די בעשְׁגַּדְרִינְגְּטָן גַּזְדָּאַרְטָן בעשְׁטִימָט ווּפְרוֹפָּעָן לִיטָּה דָעַם אַיִּינָן-פָּקָן די קַזְמָאנְדִּירִיכָּן פָּון זַי רָאַטָּסָן, אַיְּגָנָר אַפְּגָוָעָן דאס צַוְּן, אַיְּן אַזְוִי אַרְזָם גַּעַשְׁתָּאַגְּזָן פָּאר דָעַם פְּסָלְדָּר גַּעֲרִיכָּתָן פִּינְגָּ-הָר, וּזְסָלְכָּעָן וְעַגְעָן פָּון פָּאַרְאָוִיס גַּעַוְעָן פָּרָ-

דער קרייג האט פערשלונגנען מיליאנדען קראַבָּנוֹת. אָהֶן אֲשִׁירָר מְצֻנְשָׁן זְעַמָּן אָמְמַגְעָקָדָן פְּין דָּרָם וְהָזָרְדָּן דֵּי קְרִיגָּס-הָאָנוֹלְגִּינְגָּן אָלָס זְוּלְכָּקָן, אֲבָעָר אָנוֹגָעָן-הָזָרְדָּר וְרוֹזִיס אִיז אָזִיךְ דֵּי צָהָל מְנוֹשָׁעָן. וּזְפָלְכָּעָן הָאָבָעָן פָּרְלוֹ-יְרָעָן זַיְפָּרָעָט לְעַבְעָנָס אָדָאָן דָּרָעָ אָכוֹרְדִּוֹת-דִּיגָּעָר אָזָן רִיקְוִיכְטָלָאָזָעָר מִ'חְמָה-יִסְטִץִּין, וּזְהָלָכָעָן גִּישָּׁ נִישָּׁט דָּעָם מְעַנְשָׁעָן קִין שָׂוָם מְפָנִיכִיךְ-קִיְּשִׁיטָן וְיךָ צָו פָּרְטָרִידִינְגָּן. וּפְעַזְעָן זְעַרְפָּלְגָּלָן זְעַרְפָּלְגָּלָן זְעַרְפָּלְגָּלָן אָזָעָלָן-כָּבָעָן מְאָרוֹעָן קוֹיו דָאָזָן קְרִיגָּס-יִסְטִיךְ דְּפָדְצָהָלָט אִיצָט אָרוֹףָן דָוְגָּנְבָּרָן דָאָזָעָן זְעַרְפָּלְגָּלָן זְעַרְפָּלְגָּלָן אָזָעָלָן-דָּרִיךְ. מִיד בְּרַעֲנָגָן פָּן דָּרָגְוִיסְעָרָט צָהָל דָּעָם אָלְגָּונְדָּרָעָן פָּאָקְטָן:

ויהי כהדר פון טאג צו טאג. און וועצע וויסט, ואהן דאס קאן דערפערעהן, וויבאלד מיר וועצע נוישט בעצייטענס אַבעגעמען געויסט פעדזיכערונג. קאן שום ספק האבן אַחאָן פעלטהיידיגונגס-מייטלאָן. קאן שום ספק האבן צוּבְּנָאָס געפֿרְבָּעָן זיך אוֹיסְטָאָן אָנוּן. און אָזֶן ווי סְבָּוּתָאָס זעגְנָאָס געקְמָעָן פָּוּן דְּרוֹיסְטָן אָזֶן קענְגָּעָן אָזֶן אָזֶן בעקעמאָפָּא ווּעְרָעָן. מִיד קָאנְגָּעָן גָּאָרְבִּינְגָּאָס בְּעַדְיִיטִים ווּעְרָעָן. אָנוּן בעסְטָעָן פְּאֵל גָּאָרָד ווּעְרָגָּא אַוְטָפָּן אָזֶן אָדוֹדָע אָנוּן בעסְטָעָן מִיד זעגְנָאָס אַהֲנָעָמָטָה לְגַבְּיָה דְּרָעָם גַּעֲפִיטָאָס. מִיד זעגְנָאָס מִשְׁאָהָנָמָטָה לְגַבְּיָה אָבָּעָד עַס ווּאָלָט גְּעוּנָאָס טָעָות צו מִלְּוָיָּה אָנוּ נְאָדָר זַי, דִּי אַוְסְטָרְלְכָעָס סִיבּוֹתָהָאָבָּעָן גַּעֲפָרָאָס צְבָּרָה דְּאָרָד לאָגָע. עַס זעגְנָאָס אָוָהָד אָזֶן אַיְנוּלְלָאָס סְבָּוּתָאָס. אָנוּן קוּדָם כל האָס דְּפָצָר גַּעֲפָרָאָס דִּי אָזֶן שְׂתָאָה-קָעָן כְּחוֹתָ-צְוִישָׁלְפִּילְעָרְדָּבָּג אָנוּן אַמְּמָאָוִיפָּהָעָעָה כְּפָעָן אַינְדָּלְכָע רַיְבָּגְעָן, ווּלְכָעָה האָבָּעָן דְּאָכָּז קְיִינְגָּמָל ווִישָׁט גַּעֲפָנָעָן זַי אָין אָנוּ שְׁטָרְקָעָרָמָה אַבָּאָים יְזִוְּשָׁעָן לְעַבְעָן. אָנוּן ווּבְיאָלָד מִיד זעגְנָאָס אָזֶן בְּעַקְעָבָט אָנוּן דִּי אַוְסְטָרְלְכָעָס סִיבּוֹתָאָס. ווּאָלְטָעָן בְּאָזֶן בְּיַי אָלְגָּמְעָן ווּיְלָעָן אָנוּן בְּיַי גְּעוּסְטָאָס שְׂמָעָן עַגְבָּגְעָן לִיכְתָּבָעָן וּבְקָאָטָבָעָן אָנוּן בְּיַי

**די חברונען אראבער מוזען צאהלען
די קאלעטען=שטראפען**

רדו של ים (ימ"א) אין הסכם מיתן בעשלו
ער רעג'ירובג דארפֿען די חַבְּרוֹנָעֶר אַרְאָבָּעֶר
בען צי צַהָּלָעָן דִּי קַלְעַקְטִיּוֹ-שְׁמַרְאָפָּעֶר, ואַסְטָּ
אוֹיף די אַזְּרִיפְּגָלִיטָּם גַּעֲזָעָרָעָן נַאֲךְ דָּעָר
ה אַין אַזְּהָר 1929. יַעֲדֵר אַרְאָבָּעֶר אַין חַבְּרוֹנָ
אַוְיסְטָהָם פָּהָן די, וּוְלְכָעַ האַבָּעָן בעט דָּעָר
ה פַּעַטְמִידִיגִּים די יַוְעָצָן, מוֹזָא אַיְנוֹצָהָלָעָן
וְיַהְיָה אַבעָטָראָגָה פָּהָן קַרְוָב 3 דָּלָאָזָר. די דָּאָזָגָע
וּוְלְכָעַן אַזְּוֹזְלָאָג אַיְנוֹגָעָמָהָנָט וּוְעַדְעָן בֵּין
עַט גַּעֲזָעָמָלָט וּוְעַדְעָן די בעשְׂתִּימָטָע שְׁמָרָאָן
14. פָּגָט.

פָּרָעֹם כִּי־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וְאֶת־בְּנֵי אֶחָד
אֲרָרִים פָּזְן דַּי אַקְגָּעָם. וּפָזְן דַּעַר בְּפָנָעָרָא, וְוָאַס
הַהְאַט קָאַמְּאַנְדְּוּעַט מִיטַּדַּע גַּעַתְּרִיגְּעַן סְפָקְטָר
אַיְזַן וּוְעַגְּעַן דַּעַם גַּעַוְאָיֵר גַּעַוְאָרָעַן. אַיְזַן צָר אַרְיוֹן.
עַבְּדָעַן שְׁחִיטָן מִיטַּין שְׁחִיטָן יְהִילָּה אַיְזַן כְּבָשָׂר
עַדְלָעַן אַיְזַן יְהִילָּה אַיְזַן כְּבָשָׂר
סְמָעַן עַס אַיְזַן כְּבָשָׂר
פָּזְן 50 אַיְזַן כְּבָשָׂר
פָּזְן דַּעַר בְּנֵי אֶחָד

ונאפע, ואקס וואלאט איגענטילר שונן דע-פלט
ווארען מיטן עצם צויפקומען זיה פון דעם קא
זונעס, וועלכער וואלאט דאך אין ערשטער ריהה ג
דינט אלס א מאניפסטאטציע פון דעם פאנ'איינונג
אנן ארגאניזטורטען יודישען פאלק לגביה דער גאנז
ציילוייזיטער וועלט.

Dr. med. H. LAJCHTER

